

Le temps est à nous

Hoe jongeren hun ouders opvoeden: Graag traag aub.

Prof. Jan De Mol

Université catholique de Louvain

Psychological Sciences Research Institute

Universiteit Gent

Departement Experimenteel Klinische en Gezondheidspsychologie

Menu

- Gangbare en dominante ideeën die bestaan in onderzoek en praktijk omtrent de **ouder-kind** relatie
- Nieuwere ideeën: ook **jongeren voeden hun ouders op**
→ **Agency** van jongeren in relaties als centraal concept
- Wat kunnen wij als hulpverleners hiermee doen:
focus op leefgroepswork, want **opvoeders zijn de specialisten van het dagdagelijkse leven**

Gangbare ideeën ouder-kind relatie

Eénrichtingsverkeer:

- Ouder → kind
 - Ouderlijke opvoedingsstijlen
 - Ouderlijke opvoedingsvaardigheden
- Kind → ouder
 - “Child effects”

In beide modellen wordt invloed gezien als iets lineair en determinerend

Nieuwere ideeën ouder-kind relatie

Tweerichtingsverkeer:

- Bidirectionaliteit = *het gezamenlijk plaatsvinden van beide invloedsrichtingen in een complex wederkerig systeem*
- Parenting en kindeffecten zijn NOOIT hoofdeffecten, worden altijd gemedieerd of gemodereerd

Nieuwere ideeën ouder-kind relatie

Tweerichtingsverkeer:

- Niet enkel ouders zijn actieve beïnvloeders en kinderen passieve ontvangers, **jongeren en kinderen zijn ook actieve beïnvloeders**
- Anders gezegd, ouders en jongeren zijn beiden “**full agents**” in de relatie die beiden op een **gelijkwaardige manier** bijdragen tot de constructie van de relatie
→ belang van het concept **agency**

Omschrijving van het begrip AGENCY

*“Agency means considering individuals as **actors** with the ability to **make sense of the environment, initiate change, make choices, and resist**”*

- mensen zijn actieve - autonome wezens
- wij kunnen nadenken en wat we denken is zinvol
- verandering initiëren: we beïnvloeden anderen
- keuzes maken
- weerstand bieden

Omschrijving van het begrip AGENCY

- **Gelijkwaardige agency** van ouder en kind:
dragen beiden *op een verschillende maar gelijkwaardige manier* bij aan de constructie van de relatie → Noodzaak van **verschil** tussen personen
- **Macht** in de relatie:
asymmetrisch maar interafhankelijk

Voorbeelden van agency van jongeren

- Wat **depressieve jongeren** voelen en denken is **zinnol**:
wat kunnen wij van depressieve jongeren leren omtrent maatschappelijke druk
- **Verzet** bij jongeren:
wat kunnen wij van jongeren leren omtrent waar verzet feitelijk over gaat

Wat depressieve jongeren denken is ZINVOL

- Falen is niet toegestaan: depressie betekent dat je als persoon faalt

Wat depressieve jongeren denken is ZINVOL

- Falen is niet toegestaan: depressie betekent dat je als persoon faalt
- Je slecht voelen is niet toegestaan en niet normaal: feitelijk, een depressie bestaat niet echt

Wat depressieve jongeren denken is ZINVOL

- Falen is niet toegestaan: depressie betekent dat je als persoon faalt
- Je slecht voelen is niet toegestaan en niet normaal: feitelijk, een depressie bestaat niet echt
- De verplichting om een intieme relatie te hebben, anders ben je niet normaal

Wat depressieve jongeren denken is ZINVOL

- Falen is niet toegestaan: depressie betekent dat je als persoon faalt
- Je slecht voelen is niet toegestaan en niet normaal: feitelijk, een depressie bestaat niet echt
- De verplichting om een intieme relatie te hebben, anders ben je niet normaal
- Het belang van toekomstplannen te hebben voor je persoonlijk en sociaal welzijn

Wat depressieve jongeren denken is ZINVOL

- Falen is niet toegestaan: depressie betekent dat je als persoon faalt
- Je slecht voelen is niet toegestaan en niet normaal: feitelijk, een depressie bestaat niet echt
- De verplichting om een intieme relatie te hebben, anders ben je niet normaal
- Het belang van toekomstplannen te hebben voor je persoonlijk en sociaal welzijn
- Sociaal goed geïntegreerd zijn is normaliteit

VERZET bij jongeren

- 3 soorten verzet:

1. *Openlijk verzet* (weigeren, onderhandelen, trachten er onderuit te komen, reclameren,...)
2. *Verborgen verzet* (iets achter de rug doen, “weerstandig” gehoorzamen: dingen oppervlakkig doen en daarna uit de lucht vallen als je er wordt op aangesproken,...)
3. *Cognitief verzet* (ouders negatief beoordelen zonder het te zeggen, bij uw standpunt blijven (bv. ik wil niet naar die school gaan) zonder dit uit te spreken, intern bij je eigen standpunt blijven,...)

VERZET bij jongeren

- Verzet is existentieel om je eigen persoon (agency) in de relatie te construeren
- Kinderen en adolescenten vertonen weerstandig gedrag **maar hun doelstelling is niet de relatie met hun ouders op te blazen**
- Verzet bestaat in elke relatie: een existentieel interpersoonlijk proces

Invloed van jongeren op ouders: Hoe voeden jongeren hun ouders op

- "Moeilijk onderwerp":

Jongeren voelen dat ze een massale invloed hebben op hun ouders, maar er kan niet over gepraat worden want er bestaat geen taal voor,

Maar het is belangrijk voor hen dat er taal voor gevonden wordt, want de invloed die men kan voelen t.a.v. ouders is existentieel belangrijk voor de ontwikkeling van de eigen persoon

Invloed van jongeren op ouders: Hoe voeden jongeren hun ouders op

- "Graag traag aub: Belang van TRAAGHEID":

Opvoeden is **niet iets gedaan krijgen van hen (niet macht)**, soms wel natuurlijk, maar daar gaat het niet over

"Invloed hebben op uw ouders dat is iets heel anders dan iets gedaan krijgen van hen. Invloed dat gaat over wie je bent en wat je doet. Wanneer je iets gedaan wil krijgen van hen dan ben je feitelijk helemaal niet wie je feitelijk bent, dan ben je enkel bezig met hen te overtuigen. Wanneer je dat heel de tijd zou doen, dan zou je niet weten wie je feitelijk bent"

Invloed van jongeren op ouders: Hoe voeden jongeren hun ouders op

- "Graag traag aub: Belang van TRAAGHEID":

Opvoeden gaat vooral over **niet-intentionele invloed**, het gaat niet over kopiëren, maar wel dat jongeren merken dat ouders er iets mee doen en rekening houden met bijdrage van jongere

"Je kan twee soorten invloed op uw ouders hebben: bewust en onbewust. Bewust betekent dat ge probeert iets gedaan te krijgen. Onbewust betekent dat ze het toch doen alhoewel ik het niet gevraagd hebt. Ik moet niet alles vragen, 't is meer een gevoel. Dat laatste is vooral belangrijk"

Ave Regina vzw

Invloed van jongeren op ouders: Hoe voeden jongeren hun ouders op

- "Graag traag aub: Belang van TRAAGHEID":

Opvoeden gaat vooral over **niet-intentionele invloed**, het gaat niet over kopiëren, maar wel dat jongeren merken dat ouders er iets mee doen en rekening houden met bijdrage van jongere

"Het is belangrijk dat ze rekening houden met mijn mening. Soms dan zie ik zo dat ze toch zo rekening houden met iets dat ik hen heb uitgelegd. Zoals mijn vader op de computer overlaatst...Maar ze moeten mij niet nadoen want dan maken ze zich compleet belachelijk"

Invloed van jongeren op ouders: Hoe voeden jongeren hun ouders op

- "Graag traag aub: Belang van TRAAGHEID":

Opvoeden neemt **veel tijd in beslag**, ook omwille van **verschil tussen ouders**: het belang dat het bij de ene ouder wat trager gaat dan bij de andere

"Tot wanneer je 10 jaar oud bent, dan voeden je ouders jou op. En daarna voed jij je ouders op. Wanneer je 12 of 13 jaar bent, dan begin je je eigen ideeën te krijgen en dan pik je ideeën op uit de maatschappij waarover uw ouders niets weten, dingen die zij niet verstaan. Dus je moet dan je ouders heropvoeden, en bij de ene lukt dat al wat beter dan bij de andere"

Invloed van jongeren op ouders: Hoe voeden jongeren hun ouders op

- "Graag traag aub: Belang van TRAAGHEID":

De **niet-intentionele invloed is existentieel**:
raakt de kern van de relatie (en niet het manipuleren)

Het gaat erom als jongere (full agent) een gevoel te hebben
verschil te maken in de relatie, en dat vraagt tijd

En, het gaat om een **collaboratief** proces: men kan niet
pushen, de andere moet iets met uw inbreng doen, en dat
vraagt ook tijd

Invloed van jongeren op ouders: Hoe voeden jongeren hun ouders op

Wat vertellen ouders over wat ze van hun kinderen leren:

- Mensen zijn NIET CONTROLEERBAAR en invloed is altijd beperkt
- De ambivalenties in het leven: je kan iemand graag zien en tegelijkertijd een gevoel hebben van “waaraan ben ik begonnen”
- Belang van erkenning te krijgen van uw engagement

Wat kunnen wij als hulpverleners hiermee doen

Specifieke kracht van residentiële setting is de **leefgroepscontext** (orthopedagogische context)

- Opvoeders zijn de specialisten van het dagdagelijkse leven,
- en in het dagdagelijkse leven is er de mogelijkheid om **“tussen de lijnen”** dingen van mekaar te leren,
- dus de dagdagelijkse context respecteert en faciliteert de traagheid van wederzijds opvoeden

Wat kunnen wij als hulpverleners hiermee doen

Specifieke kracht van residentiële setting is de **leefgroepscontext** (orthopedagogische context)

- Als opvoeder nadenken en reflecteren omtrent wat ik van de persoon van de jongere leer (de niet-intentionele invloed), en hoe de jongere hieromtrent iets teruggeven “tussen de lijnen” in het dagdagelijkse leven
- Hoe dit doen: specialiteit van de opvoeders als specialisten van het dagdagelijkse leven

Wat kunnen wij als hulpverleners hiermee doen

Perceived partner responsiveness:

hoe kan ik aan de jongere iets teruggeven en erkenning geven zodat de jongere (en ook ikzelf) een gevoel van agency kan construeren

- **3 deelprocessen die plaatsvinden in het dagdagelijkse leven:**
 - Gevoel door de andere **begrepen** te worden (\neq gelijk krijgen)
 - Gevoel dat wat ik voel door de andere **gevalideerd** wordt (empathie van de andere faciliteert mijn proces dat ik kan voelen wat ik voel)
 - Gevoel door de andere erkend te worden wat betreft mijn **inzet of engagement**
- Klinisch onderzoek toont aan dat perceived partner responsiveness belangrijk is voor de eigen emotieregulatie, het emotioneel en relationeel welzijn, **maar DIT VRAAGT TIJD**

Wat kunnen wij als hulpverleners hiermee doen

Samen een vloer construeren waarop we samen kunnen staan, een gevoel dat het onze vloer is

- Een stevige vloer is in elke relatie noodzakelijk
- Macht blijft asymmetrisch, zoals in ouder-kind relatie,
- maar we dragen allebei als gelijkwaardige agents (opvoeder en jongere) bij aan de constructie van die grond
- Constructief verzet is slechts mogelijk als er een stevige vloer is

Wat kunnen wij als hulpverleners hiermee doen

Een stem geven aan de jongere en dingen leren van de jongere geeft ook identiteit aan de ouders

- Ouders voelen zich mislukt en gefaald
- Jongeren willen een relatie met hun ouders (verzet heeft niet de bedoeling de relatie op te blazen)
- Faciliteert de samenwerking tussen opvoeders en ouders

**Le temps est à nous,
et maintenant,
Le temps est à VOUS!**

Merci pour votre attention

